

***A Szakmai Kollégium Pszichiátria és Pszichoterápia Tanácsadó Testületének
(Tagozatának) állásfoglalása hatósági felkérésre készített pszichiátriai
szakvéleményekkel kapcsolatban***

Az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendelet 2. melléklete a pszichiátriai gondozó kötelezettségévé teszi szakvélemények adását hatóságok (gyámhatóság, bíróság, rendőrség) és a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal felkérésére.

A pszichiátriai gondozókban a hatósági, elsősorban gyámhatósági felkérések-- tekintettel a Ptk. gondnokságot érintő változásaira – jelentősen megnövekedtek az utóbbi időben.

Jelen állásfoglalást a felkérések szakmai kompetencia kérdéseivel és díjfizetésével kapcsolatos problémák tették szükségessé.

Az **Országos Egészségbiztosítási Pénztár** Főigazgatójának a szolgáltatók felé 2014május 9.-én írt, **E01/155-1/2014** iktatószámú levele a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló **1997. évi LXXXIII. tv. (Ebtv)** 18.§ (6) bekezdés *d) n)*, valamint *u)* pontjára hivatkozva kijelenti, hogy a szakértői jellegű véleményezések és szakvélemények, - kivéve, ha a vizsgálatra és a szakvéleményre társadalombiztosítási, vagy szociális juttatásra, kedvezményre, illetve egészségbiztosítási ellátásra való jogosultság megállapítása céljából kerül sor - az E. Alap terhére, miután ezek nem tartoznak a gyógyító, megelőző ellátások közé, nem végezhetők. Ha az ellenőrzés során ilyen tapasztal, szankcionálja.

Ez azt jelenti, hogy az ilyen szakvélemény elkészítéséhez szükséges tevékenység - köztük a gondnokság megállapítására irányuló vizsgálat - az OEP finanszírozta betegellátás terhére, annak rendelési idejében nem végezhető. Ebből következik, hogy ilyen vizsgálatot az orvos munkaidején kívül, egyéb díjazásért tud csak végezni.

A gondozó orvosa kompetencia hiányában szakértői véleményt nem adhat. Kizárólag **szakvélemény** elkészítését vállalhatja. Ugyanez vonatkozik más szervezeti egységekben, pl fekvőbeteg ellátásban dolgozó pszichiáterekre. Konzílium kapcsán szakvélemény nem kérhető.

A szakvélemény készítése, kiadása az egészségügyről szóló **1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)** 3. § *e)* pontja szerinti **egészségügyi szolgáltatásnak** minősül. Ezért a vélemény elkészítésére, kiadására ugyanúgy vonatkoznak a jogszabályi előírások, mint bármilyen más egészségügyi szolgáltatásra, így különösen vonatkoznak rá a tájékoztatás, beleegyezés-visszautasítás, az adatkezelés és az orvosi titoktartás szabályai. A vélemény elkészítése során tehát főszabályként az érintettet, illetve cselekvőképességében korlátozott személy esetén az Eütv. 16. § (2) bekezdésében felsorolt nyilatkozattételre jogosult személyt (a továbbiakban együtt: érintett) az Eütv. és más jogszabályok előírásainak megfelelően tájékoztatni kell, be kell szerezni az érintett beleegyezését és a véleményre természetesen vonatkoznak a titoktartási szabályok is.

Fentiekre tekintettel főszabályként csak olyan személyről adható szakorvosi vélemény, aki aktuálisan a szolgáltató kezelése alatt áll. Szolgáltató nem hatóság, a kezelése alatt nem álló személyt nem kötelezheti a vizsgálaton való részvételre, amennyiben az érintett önként nem jelenik meg a vizsgálatra, illetve a megfelelő tájékoztatás után a vizsgálatba nem egyezik bele, a szolgáltatónak nincs lehetősége a vizsgálat elvégzésére, így szakorvosi vélemény kiadására sem. Rendelőn kívüli vizsgálat a kliens beleegyezése mellett járóképtelenségével indokolható.

A **szakorvosi vélemény tartalma** nem terjedhet ki azokra a kérdésekre, amelyek igazságügyi szakértői kompetenciakörbe tartoznak. Szakorvosi kompetencia a vizsgált személy állapotának, státuszának megítélése, leírása, a diagnózis felállítása, valamint a feltárt tünetek hatásainak értékelése az érintett életvitelére, önellátási képességeire, társadalmi részvételére, stb. nézve. Ugyanakkor egyértelműen igazságügyi szakértői – és végső soron bírósági - kompetencia „gondoksági ügyekben” a személy belátási képességének értékelése, a gondokság alá helyezés szükségességéről szóló véleményalkotás. Szakorvostól, e minőségében nem kérhető vélemény a belátási képességről, nem kérhető javaslat a cselekvőképesség korlátozásának fokáról. Különösen nem kérhető vélemény a cselekvőképesség részleges korlátozásával kapcsolatos eljárásokban az ügycsoportokra nézve, hiszen ez jogi kérdés, meghaladja az igazságügyi szakértő kompetenciáját is, egyértelműen a bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak nem kérhető szakorvosi vélemény számos más kérdésben sem, ide tartozik a szülői alkalmasság kérdése, a gyermek elhelyezéssel kapcsolatos kérdések, ezek főszabályként igazságügyi pszichológus kompetenciakörébe tartoznak. Nem kérhető szakvélemény a szakorvostól a kliens jognyilatkozatainak (meghatalmazás, egyéb címzett jognyilatkozatok, szerződés, végrendelet, stb.) érvényességéről sem.

A szakvélemény elkészítése során a személyes vizsgálat szükségességét jogszabályokba foglalt és egyéb szakmai szabályok is előírják. Kivételes esetekben az orvos orvosi dokumentáció alapján is véleményt adhat. Ezekben az esetekben mindig föl kell tüntetni a véleményben, hogy az az érintett személyes vizsgálata nélkül készült, azt, hogy milyen forrásokra, milyen adatokra alapul, és egyértelműen ki kell fejteni a véleményben azt is, hogy a személyes vizsgálat hiánya milyen korlátokat jelent, milyen bizonytalanságot okoz a vélemény értékelése során.

A térítési díj ellenében igénybe vehető egyes egészségügyi szolgáltatások térítési díjáról szóló 284/1997. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. számú mellékletének 10. pontja szerint az igazságügyi szakértői tevékenység kivételével jogszabály által elrendelt vagy egyéb házi-orvosi, orvosszakértői vizsgálatok és szakvéleményezés esetén - kivéve, ha a vizsgálatra és szakvéleményezésre társadalombiztosítási vagy szociális juttatásra, kedvezményre való jogosultság megállapítása céljából kerül sor – díja 7 200 Ft.

A pszichiátriai gondozóknak, illetve egyéb szolgáltatóknak az OEP finanszírozás felett egyéb, a szakvélemények elkészítéséhez szükséges vizsgálatok fedezetéül szolgálható bevételük nincs. Így ilyen jellegű felkérésnek csak díjazás ellenében tudnak eleget tenni, melynek kifizetését a megrendelő állja. A díjtétel megállapításánál a fenti jogszabályban foglaltakat javasolt figyelembe venni.

2014.november 3.

Dr. med. et jur. Vizi János s.k.
Pszichiátriai és Pszichoterápiás Tagozat
jogi-forenzikus referense
Igazságügyi elmeszakértő

Dr. Silling Tibor s.k.
Pszichiátriai és Pszichoterápiás
Tanácsadó Testület titkára